

Búzás Huba

Siratódal

1961. augusztus 13-án épült fel a Berlint kettészelő fal

emlékek agyontaposott levelét sose hordja a szél, de tán egy orkán fölrepítheti,
 Isten! ne segíts, de ma légy a tanúm, ki, ha láttad kiömlő vérüket – a lelki
 hontalant –
 sokszázi esett el a berlini falnál, nevük
 legyen: *örök barátaink...*
 hitték: valahol csakugyan van egy tér,
 ahol megállhatunk, egy utcasarok,
 ahol elidőzhetsz
 s kiejtheted ott ama szót is akár, hogy az égbolt kelet
 felől erősen beborult, esik,
 ahol emiatt nem sűg be sunyin buta szomszéd... hitték, igen,
 megmászható, hát, állj meg itt, kudarcaikat, ki, ha könnyezed és
 mondj
 egy halk imát a hátbalóttékért, ki hallod a
 vér csobogását,
 abból viráguk nyílik épp talán,
 avagy csak
 a képzeletedben?
 a fal repedéseiből? különös liliom és pár szívvirág-
 szírom és mályvarózsa is
 piroslik, akár a rosé-bor, csöpp kövicsérjék gyerekkórusa zeng
 csengettyű-dallamot, gyöngéd siratódalt értük e csendben:
nevük legyen: örök barátaink...
 ki erre se jársz, de ma mégis, érettük
 állj meg itt s reméld: eljő az az orkán,
 leomlik a fal

Vércseppek Golgotánkon

álom nem üldöz, ám azóta nincs különbség alvás és ébrenlét között:
 naponta látom apám nehéz alakját, izma feszül meg
 a tölgyfarúdon, mégis, nem a rúd, hanem talán a néma
 kín, valami végső
 elszánt erő támasztotta be jókor a szoba
 ajtaját, mit részeg orosz dorbézolók akartak
 törni be dorongokkal éjfél után,
 hogy rémülő anyámat is
 meghágják úrjogon, mint kinn a többi nőt... behallatszott a
 zenebona-zrí, zshivaj,
 rimánkodott – velőtlen félsikoly – egy
 szalmaágyastul elvitt leány, aztán csak gyors
 rácuppanások, neszek a faluvégi házból,
 szórványosan lövöldözés
 és tangóharmonikaszó,
 vércseppek Golgotánkon...
 pitymallott rég, mikorra
 a *fölszabadított* falu elcsöndesült, előbiccent a
 félighótt harangozó
 s a lépcsőn gimnasztorkás tiszt bagózott, szájából magyarul - törött
 kolomp akár – kondult a szó egy véres napjövét elé:
disznó vagyok, bátyuska, seggbe rúgj!
 s a háborúk sarát megjárt apám, a táltos
 – alig lenézve rá – legyintett: tudod mit,
 Szergej, menj haza! rúgjon csak seggbe
 Turgenyev

Anyezska

hová lett mind a sok-sok év, hová az ember, kik éltek egykor, ők, a múltó pillanatban,

hová lett – eh! – a sok-sok múltó pillanat, megtértek mind az örökkévalóba? hajh, de hol van az! a perc, mikor anyámmal rádóci házunk padlásán lapultam, valami csecsbecse kis karkötőt rejtett el ott a limlomok közé, de – huhh! – hallottuk épp feljönni őt:

a nap hintázott varkocsán,

frissen vasalt gimnasztyorkája ráfeszült, de már Fiastyúk villózott váll-lapjain,

míg szertekandicsált, lopakszik-e netántán Fritz a sok kacat között... azt pirkadatkor félig meztelenre vetkőzve mosdott kinn a kútnál, lesgéltem fészterünk mögül aranyló körte-melleit

– jajj! – észrevett, mosolygott az ujjait emelve:

kölyök! Anyezska elnászpángol tégedet! hajlékony testéről – azóta gőzölög – víz gyöngyözött a hajnali hidegben...

Berlin alatt Oderhaffnál esett el, később egy festményen láttam viszont a firenzei Uffizi falán: tündöklött – örökkévalóság! – egy rávetült csöpp napsugárban, nagy ég! lehet, hogy valaha tán Botticelli nője volt?

Menekültek

pillanatunk, mely akkor létezett, de nyomban elillant és a múlt szerelvény nyílt platója, a hely, hol éppen elidőzött, mint a fény

vagy mint a végtelen egy csücske, visszatért ne hidd el! – félévszázad távlatából: a pesti Vörösmarty téren ültem a Café de Paris-ban és velem kissé rézsút, de szemben ült le ő, Dusan, a szerb trieszti srác, mint akkor is, mikor anyám

kulacsból vízzel körbe locsolta magát, nehogy a tetvek hozzá által keljenek,

mert szórta szerb, horvát meg macedón a háború után Belgrád felé..

már félnap együtt zakatoltunk úgy harminc-negyvenen a napban, mikor meglökte vállamat:

te, jó neked, hogy él anyád

– így magyarul – *enyémet a kommandó lelőtte*

– hol? – *Krakkó főterén* – miért? – *azt nem tudom, csak azt láttam: eperfagyaltszín vére folyt,*

hja, és van hová haza menj, hazátok...

tán létezik egy pillanatra Isten: eszméletünk, gyerekkorunk – titok...

– *a régi tested ez, amelyben ülsz?* –

nevetett rám barázda arca

s a mindenségen áthajoltunk

– hisz' visszatért a pillanat – hogy

megfogjuk egymás kezét

Kis Pál István

Szarkofág* a Dunán

A folyó vize, itt a kanyar utáni egyenesbe érve, álmosan lelassul. A hajósok tudják, hol álljanak meg, ha az éhes és fáradt hajtókknak, meg persze a vontatólovaknak, muszáj néhány óra pihenőt elrendelni. A hajó, a parton kikötött vontatókötél és a két horgony láncainak őrizetében, alig mozdul, a csitult hullámok ringatásától épp mintha aludna. A bivalyokat a bogyzislói rakodás befejeztével visszaterelték a partra, ám nehéz szaguk makacsul itt maradt. Talán mert a hátrahagyott lepényeiket épp csak a vízbe lökdösték. Nyomukat felmosni a hajóinas dolga lesz hajnalban... a pulykatozás képű kamasz már meg is kapta parancsba, ha jól értettem a szerb parancsnok szavait.

A tűző napon kellemesen hűsítő szellő éjszakára erősen lehűl, olykor kellemetlenül hideg szélle erősödik. A legénységi szállásnak tűnő faházikó mellé húzódok, van ott egy pad is, leülök. Az ablakon kiszűrődő fényben a szakállas szerbet figyelem, amint a kormány rögzítésével bíbelődik. Gondolom, így kipánnyvázva is irányban akarja tartani a hajót, minél kisebb kapaszkodási felületet adjon a folyóvíznek. Fogalmam sincs, honnan tudja a folyásirányt ebben a szinte vaksötétben. Nem lehet könnyű dolog, elég sokat piszmoz vele. Csendben nézem, és áldom édesanyámat, aki valahogy csak beletukmálta a többnyire papírt és írószerszámokat tartalmazó csomagomba a bekecset. Kellemesebb utazásra számítottam. A szállásépületbe láthatóan nem akarnak beengedni, merthogy a szemükben csak a rakomány tartozéka vagyok. Pedig ezen a padon bajos lesz az alvás. Csak megkérdezem az én emberemet, hátha megszán valami megoldással.

– Kormányos úr! – lépek a hátratett kézzel álldogáló mogorva hajós mellé. – Hol alhatnék meg a hajóján?

– Nem kormilár, én kapetán vagyok – húzza ki magát sértett büszkeséggel –, de a hajó nem enyém. Itt bárhol feje alá tehet a csomagját, nem kényelmes, de melegebb a pusztta földnél.

– Van olyan hely, ahol legalább a szél nem fúj?

– Lemehet a hajófenékre, de nem ajánlom, a kölesrakományban sok a patkány. Ott patkány, itt szél – ereszt meg egy gonoszkodó mosolyfélést –, ezt választhat.

– Egy takarót legalább tud adni? – próbálkozom még kissé reményt vesztve.

– Takaró itt az ég meg a ponyva – mutat kissé türelmetlenül körbe, a fakorlátok mellett sötétlő kupacokra –, de csak akkor ajánlom, ha esik... alábújni!

* A Szekszárdi Szarkofág néven ismert római kori faragott márvány sírláda 1846-ban került napvilágra, s mint egyetemes értékű régészeti leletet, még abban az évben hajón Pest-Budára, majd bivaly vontatta szekéren a Nemzeti Múzeum frissen elkészült épületébe vitték. Ma is ott látható.

– Az ivóvizem is fogytán – akasztom le nyakamból a kulacsomat – az talán még akad?

A mord hajós elveszi, kihúzza a dugóját, majd miután megszagolta, a maradékot a fedélzet deszkázatára önti. A kormányrúd mellől felveszi a zsinégköteget, a végét ráhurkolja a kulacs nyakára, majd egy széles mozdulattal a vízbe dobja. Na, a csikóbőrnek alighanem vége, gondolom, de nem szólok, már így is elég goromba.

– Mi vizet nem hozunk – nyújtja vissza az ily módon megtöltött kulacsot –, a víz hoz minket... Amit mi hozunk, az jó bor, szekszárdi vörös, ha kér az úr, küldök majd inassal. Egy meszely három krajcár, ez az ára... két meszely a cserépkulaccsal együtt tizenkét krajcár... én is ennyiért kapom – fűzi hozzá a nyilvánvaló hamisságot.

– Kérek egy kulaccsal – hagyom rá –, annyit, ha jó a bor, tényleg megér.

Újra csak a kormány felé fordul, azzal babrál, a társalgást láthatóan befejezte. Nem loptam magam a szívébe, de igaz, ami igaz, ő se lett a kedvencem.

– Köszönöm a segítséget – fordulok el én is nem titkolt bosszúsággal –, Kormilár úr! – teszem hozzá, csak hogy ő is bosszankodjon.

Felkelt a Hold, a fényénél most egészen jól látok. Körbejárva a hajót, meg kell állapítanom, hogy a legszélvédettebb hely a víz fölé emelkedő hajóorr fedezékében van. Odaráncigálok egy kisebb ponyvakupacot. Fészekké rendezgetem, abba fekszem. Egész kényelmes. A motyómat inkább magam mellé teszem. Féltem a tollaimat meg a tintásüvegcsét. Azt meg jó, ha megjegyzem egy életre, vonom le tanulságomat a fészkelődés nyomán csituló bosszúsággal; az utazáshoz víz is kell, bor is, különben a sors vagy az idegenek kegyére szorul az ember.

Szinte hangtalanul érkezik és kuporodik mellém a hajóinas a boroskulaccsal. Nagyot ásít, jelezve, hogy álmából verte fel a kapitány. Meztláb van és gatyában, barna bőrrel úgy olvad a sötétbe, mintha csak egy árnyék lenne.

– Hoztam uram, egy vízmerő edényt is zsinórral – tolja elem lopva a kis bádog-edényt – ne azt a szép kulacsát kelljen a Dunába merítgetnie – teszi hozzá félő halkan.

– Köszönöm – veszem a hangom én is suttogóra – igaz is, nem piszkos meg bűdös a Duna vize?

– Itt a fősodrásban tiszta, mellékíze sincsen – vonja meg a vállát –, de ha melegebbre kerül, hamar megposhad.

Kinyújtott tenyerébe számolom bőrzacsokomból a tizenkét krajcárt, aztán kettővel még megtoldom, a másik tenyerébe dugva. Csodálkozva nézi, majd miután a zsebébe dugja, úgy bök ujjával a nem létező sapkája felé, mintha tisztelegne. Felegyenesedik, álldogál zavartan, aztán kiböki:

– Azért csak ne haragudjon a kapitány úrra...

– Miből gondolod, hogy haragszom rá?

– A szálláshelyre behallatszott, hogy bosszantásul kormilárnak mondta... Pedig rendes ember, és kiváló hajós, úgy ismeri a Dunát, minden zátonyát és rejtett csapdját, mint a tenyerét, elvinné akár csukott szemmel is a hajót egészen Bécsig.

– Na, és az a délutáni pofon?

– A pofon? Igaz, mintha a falnak rohant volna az ember, de megtérül az már a következő étkezésnél, merthogy nyomja ám az a pofon a lelkét, s csak amolyan vigaszul, kétszer is vehetek magamnak a közös tálból. Azért, ha tehetem, elkerülöm, mert egyébként se szabja rövide az ételadagomat.

Ezen az okoskodáson már igazán muszáj nevetnem. Ő persze nyomban eltűnik, hangtalanul, ahogy jött. Mielőtt folytatnám a fészkelődést, megkóstolom a kulacs tartalmát. Ismerős íz, a Töttös gazda bora, alighanem a kisbödő dűlőből. Ezt hajóztatja hát a pest-budai kocsmárosokhoz, bizonnyal jó pénzért. De hiszen jól teszi, ezért a vörösért ott aligha meg nem megsüvegelik. Nekem se kell jobb, éjszakára altatónak. Ledőlök végre.

A szemem már annyira megszokta a sötétet, hogy a fedélzeten szinte mindent látok. Az égen is, a szórványos, de gyorsan szaladó felhőpamacsokat, a közülük elősziporkázó ezernyi csillagot. Utóbb a zajokat, a hullámok ütemes csobbanásait is hallok, és már tudom élvezni a hajó szelíd ringását is. Hm... nem is annyira kellemetlen. Becsukott szemem egyre nehezedő pillái alatt tervezgetem, mit írok majd a Pesti Napló olvasóinak a Szekszárdon fellelt római szarkofág Pest-Budára való utazásáról.

...

Különös ez a mitologikus kép, a rajta szereplők mintha egymás fényében ragyognának. Euterpé maga a törekeny tünemény, mint mindig. A szarkofágot szállító ormótlan szekér mellett áll, s az oldalába faragott kettőskehelyből előtekeredő szőlőindán játszik az ujja. A törött fedőlapon üldögélve dúdoló félmeztelen férfi, Apolló. Kezében a kés, mintha véres lenne. A jól ismert jelenetre gondolok. Megtapogatom magamon a bőrt, sértetlen, nos, hát nem én vagyok Marszúasz... Akkor ez nem rémálom... egyelőre nem.

Nem mozdulok, jobb, ha nem látják, hogy ébren vagyok. Ők is úgy tesznek, mert nyilván tettetik, mintha nem látnának engem. Apolló saruszijába tűzve a kését, felveszi a lába mellől a kitharát, és elkezd pengetni. Ógörögül skandál hozzá valami dalfélét az isteni költészetről. Nem nevetséges, de kicsit avitnak, mondhatni primitívnek hat. Óvatosságra int a zenével rám törő készítés, hogy vele, vagy inkább a dalába beleénekeljek. Amikor vége a dalnak, Euterpé egy ismerősnek tűnő üveghelyből borral kínálja. A költőisten megkóstolja, önt egy keveset a hajófedélzetre, kiissza, majd visszaadja Euterpének.

A kőkoporsóban talált üvegedényre, az áldozókehelyre gondolok; vajon az istenek kinek áldoznak, kinek énekelnek? Apolló most valószínűleg nekem, mert újra rázendít. Akaratlanul is megmozdulok, s mintha e moccanásra reagálna, elindul

felém. Közben zenél, és a szemét le nem véve rólam, az emberi hiúságról énekel. Mellém ül a fedélzet korlátjára, Euterpé kezében az újratöltött boroskehellyel követi, aztán ő is leül, de az átellenes oldalamon.

– Na, hogy tetszik a dalom, énekes filos?

– Isteni! – Ülök fel álszendergésemből.

– Szeretnél te is isteni dalokat írni?

– Ki ne szeretne?

– Te ugye szoktál írni?

– Szoktam.

– Milyeneket?

– Emberieket.

– Az enyémnél jobbakat?

– Emberibbeket.

– Tehát rosszabbakat!

– Inkább csak emberibbeket...

Euterpé látva Apolló ébredező bosszúságát, mintha meg akarná engesztelni, felé nyújtja a boroskelyhet. Fejét rázva elhárítja, majd egy kínáló mozdulattal felém tereli az italt. Ez tényleg a „vasa diatrete”, konstátálom, így inkább én is elhárítom:

– Egy Isten áldozópoharával ember nem áldozhat! – teszem hozzá, mintegy magyarázatképpen.

– Látod, mi van a kehelyre írva? – kérdi komor tekintettel.

– Látom. Az van rajta ógörögül: Áldozz a pásztornak, igyál, s élni fogsz!

– Az isteneknek nincs áldozókelyhük, nem kell áldozniuk, hogy hosszú életűek legyenek... Igyál és áldozz vele emberként, úgy ahogy az emberek szoktak!

Felkel, folytatva félbehagyott dalát az emberi hívságokról, nyugodt, kimért léptekkel elindul az ég felé, és eltűnik a sötét semmiben. Megkönnyebbülten tápáskodok fel ponyvafélszemből. A holdfénynél jól látható, hogy még a szarkofág oldalán lévő mitológiai jelenetből is eltűnt. Euterpé nem mozdul, csak mosolyog, újra csak felém nyújtva a kezében tartogatott kelyhet. Elveszem, belekortyolok, majd tartalmát a fedélzet deszkáira csurgatom.

– Talán szőlő vagy bortermelő vagy? – kérdezi szelíden.

– Nem, dehogyan – tiltakozom –, de hiszen tudod, csak egy költő vagyok.

– Akkor ne így áldozz! – simul hozzám szelíd derűvel – idd ki, ami benne van, aztán próbáld meg inkább egy verssel.

– Egy verssel?

– Vagy épp csak egy sorral – vonja meg a vállát –, írd át, mondjuk, ami a kehelyre van írva!

– Azt, hogy áldozz a pásztornak, igyál, s élni fogsz?

– Igen!

– Hm, tetszik az ötlet, talán menni fog – rövid töprengés, aztán már jön is a kért verssor átköltve – Áldva a pásztor a korttyal, éltet örökkön e bordal! Ilyesmire gondoltál?

– Bizony hogy ilyesmire!

– Ennek igazán örülök.

– Örülhetsz is, mert, noha nem vagyok se Érosz, se Aphrodité, ma éjjel jutalmul, a számodra legkedvesebb nő képében foglak elringatni.

A hullámokat kergető szelet máris simogatásnak, a holdfényt csendes intimitásnak, a durva hajóponyvát puha bársonynak érzem, Euterpé, ahogy ígérte, mint az öleléssel ringató kedves múlatja velem az álomidőt! Remélem, tényleg itt marad reggelig.

...

A bújócskát játszó napsugár pimaszul incselkedik verdeső pilláimmal. Érdekes, mennyire könnyű és pihent vagyok. Kíváncsian fordulok a fedélzet közepén álló szarkofág felé, Apolló az oldalába faragott mitológiai jelenetben most is épp Marszüaszt, a nagyravágyó költőt készül megnyúzni. Nem bírok a bennem munkáló kíváncsisággal, s a törött fedél résén benyúlva megkeresem a szalma közé ágyazott áldozókelyhet. Hm! Még lötyög az alján egy kortynyi bor. Kihörpintem, majd elégedetten visszateszem a helyére. Hamar csak elő az írószerszámaimmal, az üres papírlapokból kötött könyvecskémmel, mert ezt most gyorsan le kell jegyeznem:

Lám, ha a kelyhen a szép szó ünnepi éneket oltó,
azzal a bor csupa mámor, pásztor a javából.
Bölcs, aki tudva, mit így lát, versbe idézi a titkát;
Áldva a pásztor a korttyal, éltet örökkön e bordal!

Kerék Imre

A szamóca

parafrázis Csokonai versére

Kellő íze fűgének,
rozmarin illatárja,
s a rukerc vérpirossa,
mily gyönyört rejt ínnyünknek?

Hát még ha elvegyülnek
e bűvös érzések? –
Cseresznye, meggy ígésző
s hajnalszín ugyanakkor.
Édes a sárgadinnye
szagja, akár a nárdus,
s íze mennyei nektár,
a rózsá bíbor kelyhe
harmatot permetez ránk,
merő ámbrát akárha.

Ládd, ha rukerc, fűgécске,
sárgadinnye, cseresznye
és rózsá öszvesülnek
a szamóca húsában:
mindegyik drágalátos,
ha forró ajkat enyhít;
s illatjuk mint nepente
jonhunkban szerteárad.

Ó, kis szamóca! téged
én bájos istennőknek
vinnélek asztalához.
Sőt, ha dalolni tudnál,
s csókolni: drága Lillám
piross ajka lehetnél.

Pásztorok

parafrázis Takáts Gyula versére

Szőlóm már betakartam óva,
borom először sűrűdik.
Cinegék lesik a présházat,
ringatva aszú rózsák kelyheit.

Aztán a gyümölcsfákra átal
röppennek, hátha még akad
poshadó körte vagy dióbél;
almában fonnyadoz a mag.

Szél-síppal suhancok versengnek,
szájuk dermedt, ahogy danásznak,
előttük jönnek gözt lehelve
a zörgő kukoricaszárak:

mint hajdan a három királynak,
ragaszt a dér nekik szakállat,
Gáspár, Menyhért és Boldizsárnak
csillaggal ékesített koronákat.

– Mária, babád vedd öledbe,
dúdolgass neki éneket.
Pólyába téve kicsi testét,
jó asszonyok, segítetek!

– Ugorjál, fiam a pincébe,
hozd a demizsont sebesen.
Étkeket és bort az asztalra,
alája szalma-köteget:
meg ne fázzon a csöpp Gyerek.

Ilyen fényes vendégeket
illendően fogadjunk.
Beljebb, beljebb koronások.
Kalap nélkül még megfáztok.
Itt a kezem, Miurunk. –

Koncsek József

János Kórház, orgonás...

Volt, hogy csak a hídig mehettem el vele. Kért, hogy ott szálljak le, ne menjek tovább. Ugyanis neki ott kell leszállnia, és nem szabad megtudnom.

Azért... még integetett, ahogy tovább haladt a szerelvénnyel – mert máskor meg fennmaradtam, a végállomásig utaztam és onnan vissza, ahol már nem volt ott. Aztán az alsó végállomás.

János Kórház, Orgonás... Erdei iskola... és vissza...

És most együtt utazunk. Egészen föl. Ott van egy vadkörtefánk. Tízéves volt, amikor belevéstem az „A+T” jelet. A mi jelünket. A kislánnyal. A nagylánnyal.

(1982–2019)

A nő szája

Hannának különösen a szája szép. Van egy magyar – ő énekesnő –, Hanna, ugye, színésznő, mondom a magyar szép nőnek is hasonló a szája. De Hannáé szebb. Egyébként mind a kettőé. Hannáé – hogy is mondjam – érdekesebben szebb.

Aztán Gyöngyi.

Az ő egész lenyelve... megáll most a tollam, nem találok rá kifejező szót. Ez úgy van, hogy ha írom, akkor visszajövök egy racionális helyzetbe, ehelyett nem írok, csak nézek magam elé, és jó így maradnom, szóval csupán „bennemlegyen meg” módon lennem vele, Gyönggyel. Mert hívtam így is. És Gyöngyösnek is. Gyöngyöshez képest az előbb mondott két nő finomabb.

A hasonló szépség mind a háromnak a szájában van. No, nem benne, belül.

Az érdekesség a szájuk hasonlósága, az, amiért együtt mondom őket. A kifejező szemük is nagyon hasonló, és ebben Gyöngyi biztosan egyenrangú a kettővel, sőt, Gyöngyi tekintetében egy mélyen barátkozó belső melegség is van, míg Hanna meg az énekesnő egyszerűen osztályon felüli szépség.

Lehet, Gyöngyös felett ők is elnéznének azzal a bizonyos „nem tudomásul vevő” női nézéssel. Azzal, ami a másik megalázásának legkifinomultabb módja.

Én – a magam részéről – férfiként, ugye, találkoztam már ilyen női nézéssel. Ahogyan engem néztek le. De Gyöngyit is így néznék le. És azt hinnék, ők a szebbek. És ebben igazuk is van.

Gyöngyi viszont lélekmelegen szebb. Ugye ismerős az, amikor egy nőnek egy

pillanatra megáll, elakad a beszéde, nem is beszéde, hanem hogy úgy mondjam, az addigi viselkedése, és ilyenkor gyors lélegzetvétel szokott lenni a nőknél, kis csend, kis szünet van... beszéde vagy még inkább a mosolya követi ezt a kis csendet.

Ilyenkor a tüdejéből átérződik a sóhajtáshoz hasonló kilélegzés – mint valami kis szellő, de a szellőnél gyengédebb – ez az, amikor olyant sikerült mondanom neki, ami, nyilvánvalóan nagyon megérintette őt.

Az ilyen – úgy mondom – lélegzéstalálkozást nem kell követnie a megszokott homlok összeérintésnek, sőt még inkább nem a tenyerednek az ő arcára tevéseinek, nem kell, mert ennyi elég, nem kell elsietni.

Mindjárt idetolakszik most emlékeimből egy majdnem triviális eset. Nem fontos, ki volt – no jó, egy igen izgató asszony – aki szándékosan küldött arcomba egy illatos kilélegzést a jól ápolt szájából. De gyomorból lökte föl a levegőt... hogy „itt kell-e leszállnia az Astoriához?”

„Hogyne, hiszen tudod, te gyönyörű, látom, hogy a Pipacsba akarsz te menni, s te jobban tudod, mint én, én a csóró egyetemista...”

Az a jó, ha nincsen elsietve...

S az ilyesmi ugyanaz, mint amiről az elején beszéltem, hogy megáll, hogy leáll az ember, mert nem jó elsietni, jobb lassan kiélvezni a dolog lassú kibontakozását. Ha úgy van.

Gyöngyiben a szája volt a legérdekesebb. Ezért beszélek Schygulláról meg a magyar énekesnőről. A szájuk miatt. S olyan ez, amikor leírom, mint amikor a lélegzetszünet után tovább kell haladnia. Mert tudja, hogy létrejött köztünk a kapcsolat. A sóhajtásával. (Gyöngyinek az alsó ajka egy kicsit teltebb volt.)

Nevettem is magamban, hogy Gyöngyi, te a pápuák vagy mik, azok közül a szájukba fatányért ékszernek bedugó, illesztő néger nők közül vagy? De neked a Jóisten csinálta ilyenre a szád, nem valami fatányér.

A szerelmi előjáték nem a mozdulattal kezdődik. A beszéddel kezdődik. A lélegzettel.

Ez a te szájad.

Egyébként a Pipacs neve most Stage Club, az Aranykéz utcában.

Mi ott sosem jártunk.

Gáspár Aladár

Felfelé

... mert most éppen
 konokul felfelé haladsz
 egy magasba ívelő,
 ingatag lépcsősoron.
 A vágyad visz egyre feljebb,
 az igényeid ingerelnek, s
 késztet a kíváncsiságod is:
 feljutni minden áron,
 arra a láb sosem taposta
 márvány-padozatra,
 ahol az eszményi lét
 aranyszabályai olvashatók
 smaragd-táblára vésve.
 S ha majd ott fuldokolsz
 azon a legfelső fokon,
 a szembesüléstől lenyűgözötten,
 elfog az ürnyi székely,
 és eldúdolsz érzéken
 egy megrázóan kétes
 alig hallható hálaéneket.
 Aztán zokogva-siratva,
 ünnepled, gyászolod
 végleg lent hagyott,
 gyarló emberségedet.
 A bizonyosság izgalma
 addigra kihál belőled,
 de töprengsz, tébláboldsz üdvözülten,
 mert feljutottál, hogy ott lehetsz.

A szem

az ő szeme volt az
 bár nem teljesen sajátja
 belőle sarjadt s aztán
 mindig kémlelni kész
 konok kísérője lett
 fényes tekintetével
 mindig feléje fordult
 szemügyre vette
 követte nézte vigyázta
 kutatta őt figyelmesen
 kíváncsi volt és kegyetlen
 vizsgálta minden részletét hogy
 azok tényleg helyükön vannak-e
 mozgása ritmusát méregette
 szavai részarányait is számba vette
 ítélkezett cselekményei felett
 mennyire hasznosak és kellően élénkek-e
 meg a hibái helyre hozhatók-e még
 elképzelt külön szem volt tehát
 rajta kívül mégis tőle függő
 eleven testrésze szinte
 hűvösen figyelni tudta
 énjét annak szempontjai
 szerint nézte elemezte
 hozzá igazodva
 látott viszonyított ítélkezett
 hasonlít-e már arra
 amit a szem látni szeretne
 egymástól függték
 a szem általa észlelt
 ő meg e szigorú szem
 léptékét követte
 olyan elfogulatlanul
 ahogy az tőle tellett
 személye a szem látomása
 mintájára módosult

Kégl Ildikó

A szőkelelkű nő

A nő barna volt, de a lelke szőke. A szőkelelktől pedig nincsen nagyobb sorscsapás. Mert a szőke lélek nem e világra való. Agyonnyomja a világ súlya. Még egy anorexiás világ súlya is. Túlemocionalizált lelkek ezek, gyengébbek a többinél, a sötétebb árnyalatúaknál. A szőkelelkűek élete ezért folyamatos küzdelem. Folyamatos, egyenlőtlen küzdelem béklyóba kötött kezekkel, lábakkal, gondolatokkal. A szőkelelkűeket szenzitivitásuk köti béklyóba, emiatt nem tudnak szabadulni a negatív érzelmektől, képtelenek feldolgozni a fájó emlékeket, és mindig, mindenért önmagukat hibáztatják. Tulajdonképpen az a legnagyobb hibájuk, hogy túl jók erre a világra.

És ezt Isten is tudja! Tudja, már akkor, amikor a szőkelelkű embereket gyúrja, hogy nekik – szülessenek férfinek vagy nőnek, barnának, feketének, vörösnek – nem lesz könnyű majd odalenn, ahol az ember nevű teremtmények élnek. Tudja, hogy a szőkelelkű ember többet szenved majd, mint a társai, mert túlérzékenyen éli meg a világot, de azt is tudja, hogy szőkelelkű emberek nélkül a világ nem lenne élhető. Isten sajnálja is ezeket a szőkelelkű teremtményeket, de nem tehet mást; bizonyos embereket mégiscsak kénytelen különösen szenzitívre gyúrni, és lelküket szőkére színezni, hiszen neki komplexen kell néznie a világot. A szőkelelkű emberek tehát szükségszerűek a világ számára – amennyiben a világ szempontjából nézzük őket – , ugyanakkor szükségszerűen áldozatok, ha önmaguk szempontjából tekintünk rájuk. Persze kacifántosabb értelemben áldozatok, mint ahogyan azt a viktimológia leírja. A szőkelelkű embernek ugyanis van egy különleges képessége; nincsen szüksége bűnözésre ahhoz, hogy áldozat legyen. Megoldja ő ezt saját személyiségén belül. A szőkelelkű ember legfőbb személyiségjegye, hogy tökéletes áldozata önmagának. Önmaga gondolatainak, látásmódjának. A szőkelelkű embert ezért van, aki sajnálja, akad, aki bolondnak tartja, mások egyenesen megvetik. Megvetik, mert sosem veszi észre, ha süt a nap, de mindig észreveszi, ha felhős az ég. És mindig önmagát ostromozza, amiért felhős az ég. Szegény végképp nem tehet róla, hogy ilyen lelkiakat. Azt mondják, amikor Hippokratész gondosan megfigyelte és lejegyezte a személyiségtípusokat, a szőkelelkű emberekkel igen sokat bíbelődött, létre is akart hozni számukra egy különálló csoportot, de aztán mégsem tette, besorolta őket a melankolikusokhoz. Hippokratész jól tette, hogy ide sorolta őket, hiszen valóban bosszantóan kritikusak önmagukkal, és a megélt élményeikből mintha csak a negatívak érdekelnék őket igazán. Látszólag úgy tűnik, mintha kéjes örömet lelnének abban, hogy a fájdalmas emlékeik között turkáljanak és szenvedjenek. Pedig egyszerű anatómiai kérdés ez; dehogy akarnak ők szenvedni, egyszerűen ilyenre gyúrták őket.

A barna hajú nő is éppen ilyen volt! Megkérdőjelezhetetlenül szőkelelkű. És mint ilyen, a lelke regresszíven szenzitív. És ott élt az ő szenzitív lelkében az a valami, amit Fájó Emlékként definiált. Ott élt benne ez a Fájó Emlék, beléköltözött, ezért hiába nem akart rá emlékezni a nő, egyfolytában rajta rágódott, újra- és újraélte azt. Ilyenkor mindig megjelentek az emlékképek, az emlékképekkel karonfogva pedig jöttek az érzelmek. Azok a furcsa érzelmek, amelyek nem hagyták magukat elnyomni.

A nő okos volt, jól tudta, hogy a bánat és a fájdalom csakis a szőke lelkekre tudnak igazán rátelepedni, azokban képesek igazán nagy pusztításokat végezni. A barna hajú, szőkelelkű nő ezért bármit odaadott volna cserébe, csak a lelkét kicserélhette volna egy sötétebb árnyalatra. De mert ki nem cserélhette, küzdött. Küzdött ellene minden lehetséges módon, páratlan napokon sztoikus nyugalommal, párosokon prométheuszi tűzzel. Ám hiába! Fájó Emlék már kiválasztotta magának a nőt. Tudta, hogy ennek a barna nőnek a lelke szőke. És tudta, hogy ő csakis a szőkelelkűekben találja meg azt, amit keres.

A túlzásba vitt önkritikára, a destruktív önostorozásra nem alkalmas mindenki, ahhoz szőkelelkű kell. Igazán szenvedni, ordítani a fájdalomtól, csakis a szőkelelkűek tudnak igazán ebben a kiüresedett világban. Más színekkel, sötétebb árnyalatokkal ezért nem is próbálkozott. Fájó Emlék megérkezése és letelepedése az ilyesfajta szőkelelkű emberekbe mint mindig, ezúttal is rituálészerű volt: eleinte csak bátortalanul, alig észrevehetően álldogált a barna hajú nő szőkelelkének legszélén. Bocsánatkérően mondta a nőnek, hogy itt kell maradnia, mert dolga van vele, de ígérte, hogy nem fog beljebb szemtelenkedni. Csak álldogál egy darabig a lélek legszélén fél lábon egyensúlyozva, alig észrevehetően. Esküdzött arra is, hogy csak egy egészen kis ideig fogja menedékkül használni a barna nő szőkelelkét, épp csak addig amíg a nő meg a lelke tisztáznak pár dolgot egymással.

De Fájó Emlék hazudott: betette a másik lábát is, majd egyre beljebb és beljebb tessékelte önmagát. Csakhamar egész lényével benn volt a barna hajú nő szőkelelkének közepén.

Egy nap a nő rémülten látta, amint Fájó Emlék leveti elegáns ruháját, és kényelmes, otthoni öltözetre vált. Kis idő elteltével tágas kanapéját is a lélek közepére vonszolta, és ott ráérősen leheveredett. A nő pánikba esett, mert ebben a pillanatban nyilvánvalóvá vált számára, hogy Fájó Emlék hosszasan fog időzni nála. Tudta azt is, hogy ő ezt képtelen meggátolni.

Így is volt. Fájó Emlék nem tétlenkedett hosszasan, némi kanapén fetrengést követően munkához látott: mohón, gátlástalanul és kegyetlenül zabálni kezdett. Undorító, kéjes csámcsogással falta fel a szép emlékeket. Parazitaként telepedett rá a nő boldog pillanatainak emlékképeire, hogy rutinosan és kíméletlenül, egytől-egyig felfalja azokat. Fájó Emléknek csillapíthatatlan étvágya volt: csak ült ké-

nyelmesen a lélek közepén, és koncepciózusan falatozta az agysejtekben raktározott „szép emlékek” felirattal ellátott harapnivalókat.

A barna hajú nő tagadhatatlanul rosszul viselte Fájó Emlék ámokfutását; egyre lehangoltabbá vált, egyre sorvadtt. Azon a napon, amikor Fájó Emlék beköltözött hozzá, életenergiája faképnél hagyta. Így aztán életenergia nélkül kellett küzdenie ez ellen a valami ellen. Elviselhetetlenül nyomasztotta a gondolat, mi lesz, ha Fájó Emlék tényleg felfalja a szép emlékeit? Mindet! Tehetetlennek érezte magát! „Mi lesz így velem?”- pánikba esett, levegő után kapkodott. Az arca kipirult, a tenyere izzadni kezdett, a gyomra görcsölt, a mellkasa szorított. Úgy érezte nem bírja tovább. Nappal Fájó Emléssel, éjszaka rémálmaival küzdött. Ebben az egyenlőtlen küzdelemben rettentően kimerült, lesoványodott. Nem tudta, nem értette mi történik vele, mintha valaki ólomból öntött volna gyászruhát neki, amit ő véletlenül belülről vett magára.

Fájó Emlék eközben egyre önállósodott, míg végül olyan ügyesen individuummá építette magát, hogy a barna hajú szőkelelkű nő már elsődlegesen Fájó Emlék volt, csak másodlagosan volt barna hajú szőkelelkű nő. Másodlagosan volt nő, másodlagosan volt ember. Fájó Emlék kívül-belül egyaránt alakítgatta az egykor ragyogóan szép barna nőt, aki egyre fakóbb lett. Falatozgatásával párhuzamosan rajzolt, satírozott, radírozott. A nő szeméből kiradírozta a csillogást, arcát pedig valami furcsa tollal satírozta be, amiben árnyékszínű tinta volt. Fájó Emlék egyre erőtelenebbre és élettelenebbre alakítgatta a nőt. Ez az erőtlen és élettelen nő egyik reggel észrevette, már rég nem veszi észre, ha süt a nap. Pedig még akarná észrevenni!

Utolsó erejét összeszedve fogta hát a szőkelelkét, nyakon csípte és a szobamérlegre vonszolta. És megbabonázva nézte a digitális kijelzőn megjelenő számot: 21. A lelke alig 21 grammot nyomott. A szőkelelkű nő szeme ekkor végre felcsillant. Fájó Emlék a hónapok óta tartó nagy zabálásaival is csak 21 grammot nyom. A matematikába kapaszkodott. Számolgatott, esélyeket latolgatott, s közben a lelkét izgatottan taszította le a mérlegről, hogy ráállhasson a teste. Csak úgy hagyományos módon, két lábával a mérlegre állt. Bizakodva konstataulta, hogy még így lefogyva is 67 kilogramm a súlya. Hosszú, kilátástalanságba csomagolt hónapok után végre érzett magában valamit, ami még nem volt erő, de már nem volt erőtlenség sem. „Az nem lehet, hogy 21 gramm győzzön 67 kilogramm felett” – gondolta. Fogott egy papírt, leírta ezt a két számot, majd egy hatalmas kacsacsórt rajzolt közéjük: $67\ 000 > 21$.

Elégedetten, megbabonázva bámulta a kacsacsórt, valamikor az általános iskolában, matematikaórákon írt le utoljára ilyesmit. Megnyugtatta ez az egyszerű relációs jel, ami szemléletesen ábrázolt valamit. Az ő matematikával leírt győzelmi esélyét ábrázolta.

Ebbe a relációs jelbe kapaszkodva összeszedte hát minden megmaradt erejét, és megszólította Fájó Emléket:

– Elég volt! Nem élősködhetsz tovább a jövőmön! Nem engedem!
– A jövődön? – kérdezett vissza Fájó Emlék, és éktelen röhögésben tört ki. A jövődön nem tudok élősködni, ahhoz nincs hatalmam. Emlék vagyok! A múltadon élősködök! A jövőnek nincs emléke.

– A múltamon? – kérdezte döbbenet a nő, majd hosszasan eltűnődött.
Ekkor a barna hajú szőkelelkű nő megértett valamit. A jövő flexibilitásába reményt hozó axiómaként kapaszkodott, hogy kiszabadulhasson a múlt fogságából. Fájó Emléket pedig újradefiniálta: tapasztalatként. Ettől kezdve többé nem félt tőle. „Tapasztalat” – mondogatta magában, és hatalmas kék szemei felcsillantak. Egyetlen pillanat alatt szőrén-szálán eltűntek azok a hirtelen támadó elviselhetetlen érzések; a görcs a gyomrából, a szorító fájdalom a mellkasából, a heves szívdobogás, a légszomj.

„Tapasztalat” – ismételte ki tudja, hányszor. Odalépett a nő ehhez a Tapasztalathoz immár mosolyogva, a felismerés adta kiegyensúlyozottság érzésével. Jó alaposan megnézte magának ezt a Tapasztalatot, de most valahogy egész másképp tekintett rá, mint idáig. „Maradj csak! Maradj csak meg bennem, maradj csak meg nekem” – mondta a nő, miközben szembenézett vele, majd megsimogatta, és selyempaplanjával gyengéden betakarta.

Esőben